

SECCIÓ HISTÒRICA

Commemoració de la batalla de Muret

El 12 de setembre de 1913, els felibres de l'Escolo Moundino, de Tolosa, celebraren el VIIe centenari de la famosa batalla de Muret, en la qual trobà tràgica mort el nostre excels sobirà Pere I de Catalunya, II d'Aragó, reconegut com a cabdill dels pobles d'Occitània contra la irrupció i ambicions dels croats del Nord. Felibres i nacionalistes de totes les terres de llengua d'oc acudiren a Tolosa, on foren rebuts pels consellers municipals a l'històric Capitoli, trasladant-se tots el jorn següent, a la vila de Muret, al lloc mateix del combat malastruc; i allí donà una interessant conferència en Josep Anglade, professor de la Universitat tolosana. És un acte significatiu aquesta commemoració, indicant el reviscolament del sentiment històric, en els homes de lletres del Mig-jorn de França, per a enaltir el període enyorat de la plena autonomia i de l'amistat estreta dels aquitans i els catalans.

Concurs d'Historia de Catalunya

L'any 1913, inaugurà l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana un molt lloable i nou aspecte de la seva patriòtica actuació, convocant els nois i noies de nostra terra a un Concurs d'Historia catalana, com a mitjà primordial d'anar infiltrant en els cors joves el sentiment de la nacionalitat i de les justes reivindicacions de drets i llibertats perdudes. Pel mes d'abril se celebraren exàmens, presentant-se molts alumnes de diferents comarques i manifestant en general bona preparació, malgrat el curt temps mitjançat des de la data de la convocatòria. El segon Concurs, en 1914, revelà ja un gran avenç en la selecció i preparació dels alumnes, fent esperar amb fonament que està ben assegurat l'èxit de tan digna institució. Convidat cada any l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, ha tingut un representant en els tribunals examinadors i primera Junta organitzadora; i, desitjós d'estimular la concurrència i aplicació del jovent a l'estudi elemental de la nostra historia, fa constar aquí, en lloc de preferència, els noms dels alumnes més distingits. En el Concurs de 1913 obtingué el premi d'honor l'alumne del Col·legi de Sant Antoni de Barcelona en Manuel Giralt i Segura (edat tretze anys), i els primers premis Emili Guasch i Centanyes (de l'Escola Nacional Catalana, de Belcaire), Xavier Almirall i Castells (del Col·legi de Sant Antoni, ja citat), i Maria Teresa Galilea i Palau (del Col·legi Montserratí, de Barcelona). En el Concurs de 1914 s'acordaren premis d'honor a Francesc Folch i Margarit (de l'Escola Catalana del districte VIe, de Barcelona; edat dotze anys), Dolors Escolà i Ricart (de l'Escola Nacional Catalana, de Belcaire; edat onze anys) i Maria Ciurana i Borjas (del Col·legi de Catalunya, de Barcelona; edat deu anys). Els primers premis de 1914 foren adjudicats als alumnes Miquel Massó i Fernández (de l'Escola Catalana de Barcelona), Isidre Juanola i Cienzo (de l'Escola Mossèn Cinto, de Barcelona), Teresa Pipó i Argemí (del Col·legi de Santa Eulària, de Barcelona), i Montserrat Granit i Buxó (del Col·legi de Catalunya, de Barcelona).

Arxiu Municipal de Cervera

Del fons històric d'aquest Arxiu, reorganitzat de bell nou se'n fa una breu descripció a la *Memoria* que va al començ del present ANUARI. Posteriorment a la data de l'esmentada *Memoria* ha sigut reintegrat a l'Arxiu un cartulari que per molts anys havia estat perdut. Es tracta del *Llibre dels Privilegis de Cervera*, contingut en un volum de 41 x 29 cm. escrit en 180 folis de pergami, més 5 folis (també de pergami) d'*Index*, sense numerar, mancant-hi únicament la portada, que segurament devia contenir el títol del llibre o un escut. La primera pàgina apareix ornada amb dues miniatures representant dos personatges amb hàbits reials sota sengles dosserets de retallat gòtic i reposant damunt de petits lleons a l'estil de les estatués jacents dels sepulcres. A la capçalera del llibre diu: «En nom de Deu sia e de la sancta e no departible Trinitat Pare e Fyll e sant Esperit. Nos Narnau de Mecina, Pere Dan, Jacme Miro e Guerau des Vall, Pahers de la vila de Cervera del an de la natiuitat de nostre Senyor Mill trescents lx. estant scriua de la Paheria lo discret en Jacme Ferrer, notari, feu compilar lo present libre de tots los priuilegis a la uniuersitat

de la vila de Ceruera e als singulars d'aquella pels molt alts senyors Reys d'Arago e per lurs antecessors atorgats sots la forma següent.»

Al peu d'aquesta primera pàgina l'il·luminador hi representà els quatre paers i l'escrivà, portant sengles rotllos amb el nom de cada un dels compiladors del llibre.

Damunt de cada privilegi hi va una rúbrica en català indicant breument el contingut del diploma. Està escrit en lletra formada, amb caplletres blaves i roges. Està relligat amb tapes de fusta d'època posterior i maltractades.

Comprèn el cartulari 126 documents des de l'any 1181 al 1456. Tres dels privilegis són del segle XII; 19, del XIII; 95, del XIV, i 9, del XV.

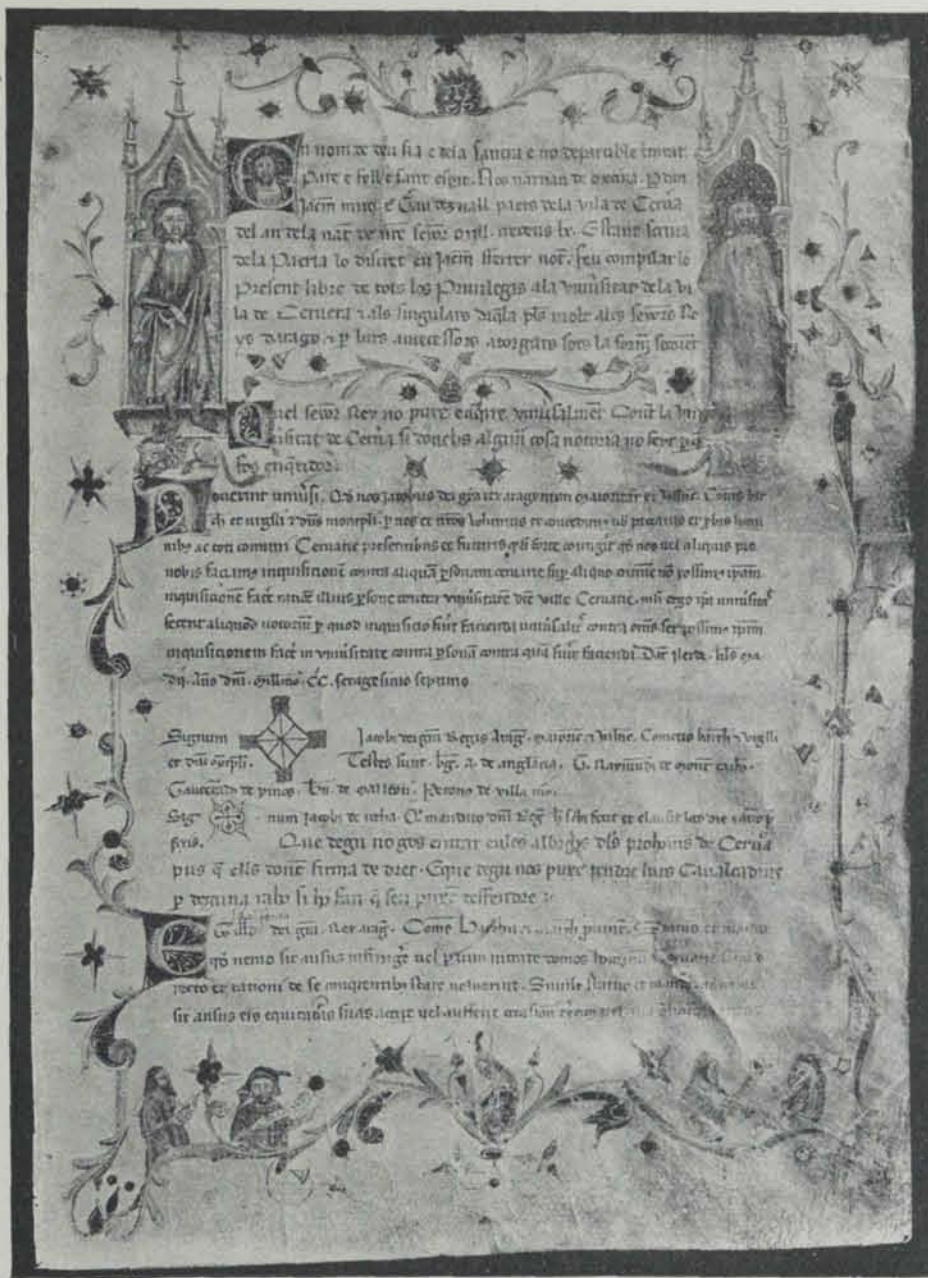
Les transcripcions documentals d'aquest llibre tenien força d'autenticitat per un privilegi atorgat pel rei Pere III l'any 1363 i conservat en el mateix Arxiu, del qual resulta haver estat demanada aquesta gràcia al rei, a les Corts de Montçó, pels síndics enviats per la vila de Ceruera.

El *Llibre de Claveria* de l'any 1360 de l'esmentat Arxiu ens diu (carta CXXV) que el *Llibre dels Privilegis* fou escrit per «un scriua de lletra formada apellat mestre Simon», i que el Consell de Ceruera considerà «que fort proffitosa cosa e necessaria serie a la vniuersitat que tots los priuilegis reals de la dita vila fossen registrats en un bell libre de pergami per tal que degu nos se n pogues perdre». — A. D. i S.

Carles de Tourtoulon

El respectable i entusiasta historiador de Jaume I *el Conqueridor* ha finit els seus dies en aquest any 1913, després d'una llarga vida dedicada a treballs patriòtics d'erudició, que Catalunya ha d'ésser la primera d'agrair-li, malgrat la crítica escrupulosa hi pugui assenyalar deficiències, errades fonamentals de concepte i procediments antiquats. Ell mateix ho havia reconegut francament, i al posar proemi a la traducció castellana de la seva *Histoire de Jacques le Conquerant*, publicada molts anys després de la primera edició, declarà que, si l'hagués d'escriure en aquell moment, la modificaria en molts punts importants.

Ja en 1866 havia publicat un treball pertanyent a la nostra historia amb el títol de *Les français aux expéditions de Majorque et de Valence sous Jacques le Conquerant*; i, dos anys més tard, *La procédure symbolique en Aragon*. Descansi en pau aquest noble esperit, enamorat de la historia catalana.

Llibre dels Privilegis de Ceruera